

Povećanje plata je nužno

Bez dobrih uslova rada nema ni dobrog rada

2

Sklad između rada i slobodnog vremena

Zakon o radu treba poboljšati a ne napadati

3

Za povratak u domovinu treba se pripremiti

Pojedinačne informacije kod sindikata Unija

4

Broj 7 | decembar 2017 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Svjetsko prvenstvo u fudbalu 2022

Bolji uslovi rada zahvaljujući sindikatima

Bolji uslovi rada u Kataru zahvaljujući Unija angažmanu

Građevinski radnici koji u Kataru grade infrastrukturu za Svjetsko prvenstvo u fudbalu 2022, radili su i živjeli u skandaloznim uslovima. Na hiljade ih je umrlo. Nisu smjeli da se slobodno kreću. U jednoj međunarodnoj kampanji sindikati su se usprotivili ovim lošim uslovima. Kao rezultat su u velikoj mjeri poboljšali mnogo toga za građevinske radnike u Kataru, sve same migrante.

2010. je FIFA dodijelila SP 2022 Kataru. Postoji mnogo sumnji na moguća podmičivanja.

Loši radni i životni uslovi građevinskih radnika

Unija i Internacionalna građevinskih i stolarskih sindikata (BHI) imale su sumnje iz drugih razloga. U golfskom emiratu nema sindikata. Radnici su isključivo migranti. Oni u Kataru nemaju nikakva prava. U domovini im je obećan dobar radni ugovor. Realnost je bila sasvim drugačija. Radnici su svojim posrednicima morali da predaju svoje pasoše, tako da bez odobrenja posrednika nisu smjeli da napuste zemlju. Takođe su morali sami da plate put i visoke troškove posredovanja. Smještaj je bio jadan, i do dvanaest osoba u jednoj maloj sobi! A mnogi mjesecima nisu dobijali ni dinara.

Kampanja sindikata

2011. je BHI započela žestoku kampanju protiv Katara i FIFE. Unija i mnoge nevladine organizacije podržale su ovu kampanju od samog početka. Bilo je nebrojeno medijskih izvještaja o skandaloznim uslovima rada u Kataru. Međutim, BHI je i konkretnije djelala: uložila je tužbu protiv Katara pri Međunarodnoj radnoj organizaciji (ILO) u Ženevi, a žalbu protiv FIFE pri švajcarskom nacionalnom kontaktnom punktu Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj.

Podrška građevinskim radnicima, pritisak na građevinske firme

Sa sekretarima sindikata iz zemalja iz kojih dolaze radnici (prije svega iz Inije, sa Filipina, iz Pakistana i Nepala) BHI je počela da kontaktira i podržava radnike u Kataru. Paralel-

no s tim, sindikati članovi iz Italije, Njemačke, Belgije, Francuske obrađivali su građevinske firme koje u Kataru grade stadione. Svuda je riječ o velikim evropskim preduzećima.

Uspjeh sindikata

Nakon tri godine kampanje BHI je u novembru 2016. potpisala dogovor sa nadležnima u Kataru. On joj dozvoljava da vrši inspekciju fudbalskih stadiona u Kataru. Unija podržava ove inspekcije i poslala je građevinskog inspektora u Katar.

Poboljšanje uslova rada

Pod pritiskom ove kampanje građevinske firme su počele da poboljšavaju uslove rada. Sagradile su smještaje sa četvorokrevetnim sobama i dobrim sanitarijama pored gradilišta. Posebno je važno to što sada regrutuju radnike preko sopstvenih agencija. Radnici ne moraju

da plaćaju ni put ni troškove posredovanja. Sigurnosni standardi na FIFA-inim gradilištima odgovaraju našim evropskim normama, a radnici sada u svakom trenutku smiju da se vrate u svoju domovinu.

Poziv na promjene radnog prava

Sada je Katar poboljšao radno pravo za sve radnike. Oni sada smiju i da se organizuju na radnom mjestu, kao i da biraju svoje predstavnike/ce.

Naša kampanja je dovela da velikih poboljšanja za građevinske radnike u Kataru. Međutim, i dalje nije sve savršeno. Sada moramo da ostavimo pri tome da organizujemo radnike i da ih podržimo u njihovoj borbi za sopstvene uslove rada.

✉ Rita Schiavi

Editorijal

Drage kolegice i kolege,

Mreža novinara pod nazivom «Mreža istraživačkih novinara» («Netzwerk investigativer Journalisten») objavila je u novembru da niz političara, preduzeća i sportista posjeduje šel kompanije u takozvanim poreskim oazama, kako bi izbjegli plaćanje poreza. Bogati žele da se još više obogate. Jedan način za to je utaja poreza. S jedne strane, bogati imaju još veću dobit, a s druge strane se govori da država ima malo novca i da zbog toga uvijek mora da se štedi: a štedi se na socijalnom, zdravstvu i obrazovanju. Broj nezaposlenih raste, život poskupljuje: premije zdravstvenih osiguranja, porast kirije, cijene javnog prevoza.

Svjetski koncerni obavljaju prljave poslove na uštrb stanovništva zemalja bogatih sirovinama. Tu spadaju i giganti švajcarske trgovine sirovinama, Glencore, Louis Dreyfus, Vitrol ili Trafigura. Na primjer: švajcarski koncern sirovina zaključio korumpirani posao u Kongu. Korumpirana vlada podržava i jača taj posao. Bogatstvo siromašnijih zemalja u razvoju se izrabljuje. Time stanovništvo ovih zemalja postaje još siromašnije. Bježi u evropske zemlje kako bi za sebe izgradilo dostojanstven život. Hiljade umiru tokom bijega. Kada dođu u Evropu ne prihvataju ih kao ekonomske izbjeglice. Gdje je tu pravda?

Bogati utaje milione franaka poreza. Protiv njih se ništa ne preduzima. Ali ako se neka migrantkinja ili neki migrant švercuju u prevozu, odmah se protjeruju iz zemlje. Gdje je tu pravda?

Emine Sariasslan

News

Jura: Uvodi se drugi kantonalni minimalac

Nakon četvorogodišnjih debata kompletiran je zakon o minimalcu u kantonu Jura. Većina je danas u parlamentu izglasala novi zakon. Minimalac iznosi 20 franaka po satu. Unija pozdravlja uvođenje drugog kantonalnog minimalca u Švajcarskoj i sada se nada da će i drugi kantoni slijediti primjere Neuenburga i Jure i uvjesti kantonalne regulacije. Minimalci su važno sredstvo za borbu protiv dampinga platama.

Etapna pobjeda nakon štrajka u dva staračka doma

Krajem oktobra je osoblje staračkih domova Notre-Dane i Plantamour u Ženevi stupilo u štrajk, kako bi spriječili autorsovanje osoblja u ugostiteljskoj branši. Sada je direkcija objavila da će to obustaviti. Predsjedavajući ženevske Direkcije za zdravstvo osnovao je radnu grupu kako bi se razradilo konačno rješenje. U tome učestvuju sindikati, javni sektor i organizacije poslodavaca. U petak, 24.11. je uz to Velikom savjetu predata i peticija.

Međunarodni dan migranata

18. decembra 1990. je na plenarnoj sjednici Ujedinjenih nacija usvojena Međunarodna konvencija za zaštitu prava svih migranata i članova njihovih porodica. Ona je primarni međunarodni standard, na osnovu kog bi vlade trebalo da mjere svoje nacionalne zakonske mehanizme zaštite. Konvencija sama po sebi međutim još uvijek nije stupila na snagu, jer je od potrebnih 20 ratifikacija do sada došlo samo 17. U decembru 2000. UN su proglasile Prvi međunarodni dan migranata.

U raznim velikim gradovima širom Švajcarske Unijina radna grupa Migracija tim povodom organizuje mnoge aktivnosti. U ovoj godini 16.11. u Cirihi, Bernu i La Chaux-de-Fonds održavaju se događaji povodom Međunarodnog dana migranata. Za više informacija obrati se svom sekretarijatu pri Uniji.

Konferencija građevine & protest građevinskih radnika

Konferencija građevine: Bez povišice plata nema novog ORU-a

Unijini građevinski radnici danas su na svojoj konferenciji branše 18.11.2017. u Bernu napravili bilans stanja trenutnih plata. Zgroženi su što građevinski upravnici nakon tri godine zastoja ni ove godine ne žele da daju primjerenu povišicu. Jednoglasno su odlučili da bez većih plata neće biti ni novog kolektivnog radnog ugovora.

160 delegata Unijine konferencije građevine zahtijeva od Saveza građevinskih upravnika da se vrate za sto za pregovore i nastave pregovore o primjerenoj povišici plata za 2018. Spontanom akcijom za kraj konferencije delegati su izrazili svoju ljutnju. Deponovali su alat ispred sjedišta bernskog Saveza građevinskih upravnika i jasno stavili do znanja: «Spremni smo da se borimo za fer uslove rada. Bez nas ništa ne možete.»

Sada mora konačno doći do dana naplate!

Prije četiri nedjelje, 21.10.2017, oko 5500 ljutih građevinskih radnika u Oltenu i Lozani demonstriralo je protiv odbojnog stava građevinskih upravnika. Već tri godine nema opšte povišice plata. Demonstratori su jasno i glasno zahtijevali: «Mora konačno doći do naplate – radnici su to zaradili!»

Građevinska branša buja. A to je u velikoj mjeri zasluga predanih radnika. Sve manje radnika čini sve više. Sada konačno mora da im se prizna udio u uspjehu.

150 franaka veća plata

Na mitinzima u Oltenu i Lozani građevinski radnici zahtijevaju: 150

franaka veća plata u ovoj i sljedećoj godini, doprinos premijama zdravstvenog osiguranja, kao i dodatak za topli obrok. I u Tesinu i Ženevi održane su u proteklim danima akcije.

Borbena raspoloženje u Oltenu i Lozani

Nakon raznobojne, borbene šetnje kroz centar Oltena oko 2500 građevinskih radnika skupilo se na razgovoru i muzici na Schützenmatte.

Predsjednica Unije Vania Alleva podržava građevinske radnike: «Građevinskoj branši je u ekspanziji, a radnici već tri godine unazad od toga ne profitiraju. To sada mora da se promijeni!»

U Lozani Nico Lutz, građevinski šef Unije, ispred 3000 radnika naglašava: «Ne smije biti slučaj da građevinski radnici, koji rade napolju po vjetru i kiši, i to vrše naporan rad, pri kraju

mjeseca zbog sve većih troškova imaju sve manje u novčanicima.»

Pitanje poštovanja

I mnogi građevinski radnici se u svojim obračanjima pitaju zar se dobar rad više ne cijeni? Oni su ponosni na svoj rad i zahtijevaju poštovanje: «Mi gradimo Švajcarsku» i «Težak rad mora da se isplati!» može se pročitati na njihovim transparentima.

☞ Darinka Filipovic

Gradjevinci zaslužuju bolje plate

Novi ORU za radnike Coop-a

Dostignuta neka od poboljšanja

Od 1. januara 2018. na snagu stupa novi kolektivni radni ugovor (ORU) koji će regulisati uslove rada 37000 radnika. Novi ORU posebno nosi poboljšanja pri usaglašavanju posla i porodičnog života, zdravstvene zaštite i doškolovanja.

Glavni noviteti na jednom mestu:

- Pravo na 16 nedjelja porodiljskog sa punom platom za majke zaposlene duže od 3 godine (dosad je bilo duže od 4)
- Pravo na 3 nedjelje odmora za očeve (dosad 1 nedjelja). Važi i za očeve koji rade po satnici

- Više zaposlenih može da profitira od programa finansijskih dodataka za čuvanje djece samohranih roditelja («Child Care»). Program je zastupljen u novom ORU-u.
- Po prvi put su u ORU-u zastupljene zdravstvena zaštita i zaštita na radu.
- Dio o doškolovanju eksplicitno obuhvata ponude u skladu sa tehnološkim razvojem (digitalizacijom).
- Jačanje prava sindikata: za saradnike sindikata po novom više nije potrebno odobrenje da se u firmi bave informativnim radom za sindikat.
- Minimalac iznosi 3900 franaka

(x13) za priučene. Sa trogodišnjim stručnim obrazovanjem plata iznosi 4100 (x13).

1% povjećanje u 2018

Za 2018. godinu je pored toga izdejtstvovano povećanje plate za 1%. Ovo donosi neophodno i važno izjednačavanje kupovne moći u pogledu porasta premija zdravstvenih osiguranja. Dodatni procenat plate dobiće skoro dvije trećine zaposlenih.

I dalje pomno praćenje sprovođenja ORU a i digitalizacije

Kao najveći sindikat u maloprodaji

Unija je prisutna u svim dijelovima države i zalagaće se za sprovođenje i održavanje važećih odredbi iz ORU-a. Sindikat će posebno staviti fokus na održavanje radnog vremena i zdravstvene zaštite. Što se sve češće digitalizacije tiče, Unija će se zalagati za socijalnu digitalizaciju.

Širenje ORU-a na cijelu Coop grupu

Trenutno ne podliježu sve Coop firme ovom kolektivnom radnom ugovoru. Širenje ugovora na cijelu Coop grupu i dalje ostaje cilj sindikata Unija.

☞ Darinka Filipovic

Za bolji opsti kolektivni ugovor

Konferencija branše od 4. novembra 2017.

Za zelenu branšu sa budućnošću!

Baštovani i baštovanke žele da ojačaju svoju kampanju za bolje radne uslove u hortikulturi i već su predali svoje glavne zahtjeve savezu poslodavaca JardinSuisse. Simboličnom akcijom dali su primjer za zarađeno rano penzionisanje

Glavni noviteti na jednom Na konferenciji branše u Cirihi složilo se 80 delegata baštovana: baštovan/ka je lijepo zanimanje, ali ono danas često znači loše uslove rada, prekovremeno, premalo odmora i niske plate.

Fer plate, odmori, rani odlazak u penziju

U skladu sa tim baštovani i bašto-

vanke zahtijevaju kolektivni radni ugovor (GAV) koji je obavezujući za sve, sa fer platama, pet nedjelja odmora, i ranim odlaskom u penziju.

JardinSuisse mora da reaguje

Da bi postigli ove ciljeve delegati žele da pojačaju svoju kampanju za bolje uslove rada u hortikulturi. Uz to su predali svoje zahtjeve udruženju poslodavaca JardinSuisse. Prije toga

je na hiljade baštovana i baštovanki potpisalo odgovarajuću Unijinu peticiju.

Velika većina organizovanih baštovana i baštovanki članovi su sindikata Unija, a mnogi od njih i aktivni. Uprkos tome JardinSuisse odbija da u njemačkom dijelu Švajcarske pregovara sa Unijom.

Darinka Filipovic

Korektna plate i bolje uslove rada traže baštovani

Radno vrijeme & Zakon o radu

Frontalni napad na zaštitu radnika

Mjere za deregulizaciju Zakona o radu koje je predstavio Savez malih i srednjih preduzeća šamar su za mnoge zaposlene. Unija se zalaže za veći udio zaposlenih u odlučivanju o uslovima rada i zahtijeva mjere zaštite koje su prilagođene novim oblicima rada.

Švajcarska ima najduže radno vrijeme u Evropi. Stres i velika opterećenost već su danas realnost mnogih zaposlenih. Posljedice predložene jednostrane fleksibilizacije, koja koristi samo poslodavcima, jesu ozbiljna pogoršanja uslova rada i razaranje zdravstvene zaštite. Radna nedjelja od 50 sati, koju je predložio Savez malih i srednjih preduzeća, skraćivanje pauza, fleksibilizacija određivanja pauza, kao i frontalni napad na

javna komunalna preduzeća Unija odlučno odbija.

Moderan Zakon o radu štiti zaposlene

Pod izgovorom «fleksibilizacije radnog tržišta» Savez je napao osnovne zakonske mjere zaštite, koje u istom dahu naziva «zastarjelim». To je šamar za mnoge zaposlene. Umjesto da se Zakon o radu korak po korak razara potrebne su mjere zaštite, koje

su prilagođene novim oblicima rada. Dakle, Home-office, Clickworking, kao i neprekidna dostupnost moraju da se regulišu.

Učestvovanje u odlučivanju umjesto ugrožavanja

Unija se zalaže za to da zaposleni učestvuju u odlučivanju i formiranju svog radnog vremena i uslova rada. Zalaže se i za to da zaposleni u okviru zakonskih odredbi koje se tiču njihovog radnog i slobodnog vremena mogu što povoljnije da ih uklope sa ostalim aspektima svog života.

Darinka Filipovic

Potpisite peticiju za zdrav posao, ne dirajte naše slobodno vrijeme

Beat Baumann

Intervju sa Beatom Baumannom na temu Rajskih papira

Nedavno su objavljeni Rajski papiri. Riječ je o mnogim eksplozivnim poslovnim dokumentima advokatske kancelarije Appleby, koji su predati jednim njemačkim novinama. Kancelarija je na Bermudskim ostrvima, poreskoj oazi. 400 novinarki i novinara pogledalo je i ocijenilo dokumenta. O ovoj temi razgovarali smo sa Unijinim ekonomistom, Beatom Baumannom.

Šta ti je prošlo kroz glavu kad si pročitao za Rajske papire?

Ogorčen sam. Ljut, na primjer, na firmu kao što je Apple, koja profitira od svojih saradnica i saradnika, koji o trošku države mogu da pohađaju skupe studije. A takvo preduzeće čini sve kako ne bi moralo da plaća poreze. Lišava društvo neophodnih poreza, samo da bi povećali svoju dobit. To je kriminal, možda ne u usko pravnom smislu, ali moralno definitivno.

U okviru EU postoje zakoni koji zabranjuju utaju poreza. Kako bogati uprkos tome mogu da sakriju svoj novac i ne plate porez? Kako funkcionišu ofšor firme, itd?

Uzmite za primjer Holandiju, 2005. su tamo pod pritiskom lobija precrtali klauzulu koja spriječava zloupotrebu u holandsko-američkom Sporazumu o porezu. Od tada, ukoliko američke firme poput Nike-a i Apple-a osnuju firmu sa određenim pravnim statusom u Holandiji, oni više neće biti oporezivani, ni od strane američke, ni holandske vlasti. Kancelarija Appleby pomagala je preduzećima da osnuju šel kompanije u poreskim oazama i da profite prese tamo, gde plaćaju mali, ili čak nikakav porez.

Šta to znači za zaposlene? Šta to znači za državu?

Zemlje koje omogućavaju bijeg od poreza poput Holandije, Irske ili Velike Britanije štete i drugim državama jer im oduzimaju prihode od poreza. Tako se pokopava solidarnost u EU. Ako preduzeća ne plaćaju svoj porez, ko to treba da nadoknadi? Naravno, radnici. PDV se u mnogim zemljama povećava. Učinak države se razara. Kada fale finansije za zdravstvo, u ekstremnim slučajevima može da bude slučaj i o smrti čoveka. Pritom je riječ o stotinama milijardi koje preduzeća uskraćuju državi.

Ima li tu i švajcarskih imena, firmi?

Trgovac sirovinama Glencore svoje sjedište ima u Cugu, i jedna je od najvažnijih mušterija kancelarije Appleby. Licence za iskorišćavanje bakra i kobalta u Demokratskoj republici Kongo kupili su za male pare. Pritom su oni naravno još radili i sa nekim sumnjivim poslovnim partnerom, koji je podmićivao političare. Glencore svoj profit pravi na račun stanovnika i stanovnica jedne od najsiromašnijih zemalja. CEO Glencore-a je prije četiri godine u jednom intervjuu rekao da su te tvrdnje o korupciji prazne i da u Glencore-u vlada samo tolerancija. «Rajski papiri» sada su pokazali da je lagao.

Da li se protiv njih pokreću krivični postupci zbog utaje poreza?

Neki načini izbjegavanja poreza nisu ilegalni, zato što su političari zakone prilagodili tome. Ono što je potrebno su politička rješenja.

Šta treba da se učini da bi se spriječile oaze poreza?

Zemlje u koje se bježi od poreza spadaju na crnu listu, a sporazum vlade sa preduzećima, u cilju smanjenja poreza, morao bi da se zabrani. Nosilac Nobelove nagrade Stiglitz predlaže da se bar uvede minimalna stopa poreza za preduzeća u EU. Kod PDV-a, koji najviše dotiče radnike, postoji slična minimalna stopa, pa zašto ne onda i za preduzeća?

Šta švajcarska politika konkretno treba da uradi?

Švajcarski federalni savjet odlučio je da sačuva bankarsku tajnu u državi. Zna se na primjer da u skandinavskim zemljama porez prije svega plaćaju bogati i super bogati. Švajcarski federalni savjet ovom bankarskom tajnom štiti upravo te krugove.

Emine Sariaslan

Povratak u svoju domovinu

Potrebna je dobra priprema

Ukoliko namjeravate da se vraćate u svoju maticu neophodno je da razmislite; vraćam li se definitivno ili samo na nekoliko mjeseci. U oba slučaja potrebno je da se na vrijeme dobro pripremite i organizujete. Ako ste član sindikata Unija onda imate pravo na besplatnu pomoć i objašnjenje u vezi socijalnih osiguranja.

Velika je razlika da li se neko vraća u zemlju Evropske Unije ili u zemlju tzv. Trećeg bloka (neevropske Unije). U zavisnosti od toga može da se izgubi i dozvola boravka. Ovo se posebno odnosi na države koje nisu članice EU/EFTA-. Prije nego donesete odluku da se vratite dobro se informišite u vezi socijalnih osiguranja.

Starosno i invalidsko osiguranje

Prilikom povratka u svoju domovinu i prilikom konačnog napuštanja Švajcarske Vi imate pravo na doprinose iz starosnog i invalidskog osiguranja kao i na plaćanja iz drugog stuba osiguranja penzione kase. Formular za starosnu penziju možete da «skinete» sa interneta. Isplata starosne penzije na građane iz Evropske Unije EFTA-država se uređuje sporazumom o slobodnom kretanju lica. Pogledajte informacionu platformu «Socijalna sigurnost Švajcarske –Evropske Unije». Ako Vaša zemlja u koju se vraćate ima sporazum o socijalnim osiguranjima sa Švajcarskom možete dobiti isplatu starosne penzije u svoju zemlju. Aktuelna lista zemalja sa kojima Švajcarska ima sporazum na dan 01.07.2017 (<https://www.bsv.admin.ch/bsv/de/home/sozialversicherung/int/grundlagen-und-abkommen.html>)

Ako Vaša zemlja porijekla nema sporazum sa Švajcarskom onda isplata starosne penzije neće biti isplaćena ukoliko se vraćate. U tom slučaju možete zahtijevati da Vam se uplaćeni doprinosi bez kamate isplate jednokratno u obliku kapitala.

Pažnja, zahtjev za isplatu mora da se podnese najkasnije pet godina po penzionisanju. Ako ste već dobijali penziju u Švajcarskoj onda će vam taj iznos isplaćenih penzija biti odbijen.

Dodatak na penziju i dodatak za njegu trećih lica se ni u kom slučaju ne isplaćuju ako napuštate Švajcarsku.

Drugi stub osiguranja – penziona kasa

Za sve informacije vezane za penzionu kasu može Vam dati Vaš poslodavac. Kod isplate penzije iz drugog fonda penzionog osiguranja, sporazum o socijalnom osiguranju sa Švajcarskom ne igra nikakvu ulogu. Penzije se isplaćuju na osnovu pravilnika penzione kase. Informišite se kod Vašeg poslodavca i pažljivo proučite reglement Vaše penzione kase. Isplata kapitala je moguća ako lice ide u zemlju koja ne podliježe obaveznom osiguranju penzione kase. Za građane Evropske Unije i EFTA moguća je isplata dijela uplaćenih doprinosa preko iznosa koji je zakonski bio obavezan. Garancijski fond za Penzionu kasu djeluje kao kancelarija za vezu sa zemljama Evropske Unije i EFTA. Sa većinom zemalja postoji sporazum koji pojašnjava da li ta zemlja podliježe obaveznom osiguranju. Odgovarajući obrasci i uputstva za prijavu mogu se preuzeti na stranici sigurnosnog fonda (www.sfbvg.ch)

3. Stub osiguranja

Što se tiče trećeg stuba osiguranja (privatnog osiguranja) koji se uglavnom odnosi na privatno životno osiguranje sve odredbe su regulisane ugovorom, znači i situacija kad se vraćate u svoju domovinu. Zato Vas molimo da prije nego ste donijeli odluku za napuštanje zemlje da kontaktirate svoje privatno osiguranje i sve već razjasnite za slučaj povratka.

Naknada za nezaposlenost

Lica koja već primaju naknadu iz fonda za nezaposlena lica budite pažljivi prilikom povratka. «Izvoz» iz osiguranja za nezaposlena lica može pod nekim određenim situacijama da se koristi van Švajcarske pod uslovom da osoba ima za cilj da traži posao, ali nikako ako idete sa namjerom da definitivno napuštate Švajcarsku. Vi možete da dobioje novac iz osiguranja maksimalno za tri mjeseca ako ste Švajcarac/Švajcarka ili državljanin Evropske Unije EFTA i idete tamo da tražite posao. Pri tome morate biti prijavljeni na RAV da bi uopšte mogli podnijeti zahtjev za razjašnjenje primanja. Vi imate pravo da «štemplate» u inostranstvu ako ste nezaposleno lice ispunjavate preduslov plaćenih doprinosa, ostvarujete pravo na plaćanja iz fonda za nezaposlena lica, zahtjev za «eksport» sačinite sa svojim posrednikom i da ste najmanje 4 nedelje već bili prijavljeni kao nezaposleno lice. Mi Vam preporučujemo da u vezi ovog pitanja se na vrijeme informišete i posavjetujete.

Formalnosti prilikom povratka

Kantonalna kancelarija za imigraciju pruža informacije o formalitetima vezanim za povratak u matičnu zemlju Za članice Evropske Unije i EFTA važe odredbe Sporazuma o slobodnom kretanju lica.

Odjava

Ako napuštate Švajcarsku i vraćate se u svoju domovinu, obavezno ste da se odjavite u kancelariji za registraciju stanovništva Vaše opštine. Takođe i Vaš stanodavac mora dobiti odjavnicu od kancelarije za registraciju stanovništva da definitivno napuštate zemlju.

Šta se dešava sa dozvolom boravka B i C vizom

Ukoliko se definitivno odjavljujete kod Vaše opštine onda morate svoju dozvolu (dokument o boravišnoj dozvoli) predati u Vašu opštinu koja istu prosledjuje u Migracionu službu. Migraciona Služba Vam poništava vašu dozvolu boravka. Ako se kasnije odlučite ponovo da se vratite u Švajcarsku onda morate podnijeti novi zahtjev. (To se odnosi na zemlje članice Evropske Unije. Za naše građane sa područja bivše Jugoslavije koje nisu u Evropskoj Uniji boravišna dozvola se gubi definitivnim napuštanjem Švajcarske.

Gradjani evropske Unije mogu uvijek da dodju i podnesu novi zahtjev za dozvolu boravka. Za gradjane neevropske Unije dozvola boravka B ili C viza nakon šest mjeseci po odjavljivanju i zadržavanja u inostranstvu se gasi. Oni nemaju mogućnost povratka.

Gradjani iz tzv. Trećih zemalja treba da dobro razmisle prije nego se odluče na definitivno napuštanje Švajcarske. Oni koji se penzionišu imaju mogućnost da prije šest mjeseci nego što se odjave podnesu zahtjev za zamrzavanje C vize na period od dvije do četiri godine.

Korisni linkovi:

- Renten und Pensionen im Ausland; <https://www.ch.ch/de/pensionierung/>
- Rückkehr und Sozialversicherungen njemački, francuski, italijanski, engleski, španski, portugalski, srpsko-hrvatski, albanski, türski, ruski, tamilski; <https://www.sem.admin.ch/sem/de/home/rueckkehr/rueckkehrhilfe/sozialversicherungen.html>
- Sozialversicherung und Rückkehr Schweiz/EU/EFTA; https://www.sem.admin.ch/sem/de/home/themen/fza_schweiz-eu-efta.html
- AHV und IV; <https://www.ahv-iv.ch/de/>

⇒ Darinka Filipovic Pravna savjetnica

Dragim našim čitaocima i njihovim porodicama želimo srećne Božićne i Novogodišnje praznike!

Vi pitate – mi odgovaramo

Da li se prekida sa plaćanjem dječijeg dodatka ako mi sin dobija učeničku platu?

Imam troje djece: Najmladji sin ima 14 godina i još pohađa školu. Kćerka je stara 16 godina i započela je sa zanatom. Najstariji sin ima 22 godine i studira geografiju. Moja kolegica tvrdi da dječiji dodatak se ne isplaćuje ako tinejdžer zaradjuje svoj novac po osnovu prakse iako je još uvijek student. Da li je to zaista tako?

DAVID AEBY: Ne. Dječiji dodatak iznosi najmanje 200 franaka mjesečno (zavisno od kantona iznos može biti i veći) i isplaćuje se dok dijete ne navršši 16 godina starosti života. Od tada počinje pravo na tzv. dodatak za obrazovanje u iznosu od 250 franaka mjesečno. (i ovdje zavisi od kantona i iznos može biti veći). Isplata se obavlja dok dijete ne završi obrazovanje, najduže do navršetka 25. Godine starosti djeteta. Iako je kćerka već dobila prvu svoju učeničku platu i sin za vrijeme studentskog raspusta sebi zaradio prvi novac, Vi imate i dalje pravo na dječiji dodatak. Pažnja: Ovdje postoji gornja granica. Ako je zarada tinejdžera ili mladog odraslog čovjeka veća od maksimalne starosne penzije ne postoji pravo na isplatu dječijeg dodatka na obrazovanje. Gornja granica ličnog dohotka iznosi 28200 franaka.

work, 19.10.2017

Evidencija radnih sati: Da li je dopušteno odbijanje paušalnog iznosa na ime pauze.?

Radim po modelu fleksibilnog radnog vremena. Naše radno vrijeme se evidentira elektronskim putem. U pravilu radim 8 sati dnevno i preko ručka koristim pola sata pauze. U posebnim situacijama moram da radim i po 9 sati. Zakon o radu u tom slučaju predviđa najmanje sat vremena pauze. Evidencija radnog vremena mi zbog toga oduzima pola sata od radnog vremena iako je ne mogu da koristim. Šef mi kaže zakon je zakon. Poslije devet sati zakonski se odbija sat pauze. Da li je to u redu?

IGOR ZORIC: Ne. Zakon o radu reguliše radno vrijeme koje ne smije dovesti do opterećenosti usljed rada i da zaštiti zdravlje zaposlenih. Pogrešni podaci u vezi pauza ne smiju da se dopuste. Poslodavac treba da se pobrine da se pauze koriste i da budu dokumentovane. Ako vam se zbog sistema odbiju pauze koje Vi u suštini ne mogu koristiti onda to morate zahtijevati da se ispravi. Pri tome isto tako obzirom na model mogućnosti kompenzacije pauze koriste ovisno od broja radnih sati. Ovo je regulisano pravilnikom 1 Zakona o radu i člana 18 pod pretpostavkom da Vaše vrijeme iznosi 8 sati dnevno. Ako u izuzetnim slučajevima Vaše dnevno radno vrijeme iznosi više od 9 sati minimalne pauze se regulišu po planiranom radnom vremenu. To kod 8 sati radnog vremena iznosi pola sata dnevno. Ukoliko je predviđeno da morate raditi više od devet sati tokom dužeg vremenskog perioda, podrazumijeva se da ćete tada imati najmanje sat vremena pauze po danu..

work, 16.11.2017

Impressum: Beilage zu den Gewerkschaftszeitungen work, area, Événement syndical | Herausgeber work, Gewerkschaft Unia, Chefredaktion: Marie-José Kuhn; Événement syndical SA, Lausanne, Chefredaktion: Sylviane Herranz; Edizioni Sociali SA, Lugano, Chefredaktion: Claudio Carrer | Redaktionskommission A. García, A. Rogalewski, D. Filipovic, E. Sariaslan, M. Martin, M. Mendes, O. Osmani | Sprachverantwortlich Dara Filipovic | Layout I. Schmieler, Unia | Druck Tagblatt Print, Im Feld 6, 9015 St. Gallen | Adresse Unia Redaktion «Horizonte», Weltpoststrasse 20, 3000 Bern 15, darinka.filipovic@unia.ch

Die Gewerkschaft.
Le Syndicat.
Il Sindacato.

www.unia.ch